

ПРИРУЧНИК ЗА САМОЗАПОШЉАВАЊЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА СПОРТ И ОМЛАДИНУ

САДРЖАЈ

Шта данас значи самозапошљавање?	1
Зашто млади бирају самозапошљавање?	6
Савремени облици самозапошљавања	13
Од идеје до прве зараде	21
Вештине будућности које се плаћају	28
Правни и финансијски основи самозапошљавања	35
Новац, несигурност и ментално здравље самозапослених	45
Подршка постоји - ниси сам	49
Твој лични план самозапошљавања	55

ШТА ДАНАС ЗНАЧИ САМОЗАПОШЉАВАЊЕ?

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ КАО ОДГОВОР НА СВЕТ КОЈИ СЕ МЕЊА

Дуго је постојао један „правилан“ пут: школа → факултет → посао → сигурна будућност.

Данас тај пут више није јасан ни сигуран. Многи млади завршавају школовање без јасне представе где ће радити, под којим условима и да ли ће уопште добити прилику да стекну прво радно искуство.

У таквом окружењу, самозапошљавање више није изузетак - оно постаје једна од реалних опција.

Самозапошљавање данас значи да:

- сам креираш прилике за рад,
- користиш своја знања, вештине и интересовања,
- не чекаш да те неко „препозна“, већ сам правиш први корак.

Важно је одмах рећи: самозапошљавање није брз пут до успеха, али јесте пут који омогућава раст, учење и већу контролу над сопственим животом.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ НИЈЕ ИСТО ШТО И „ОТВОРИТИ ФИРМУ“

Када се помене самозапошљавање, многи одмах помисле на компликоване процедуре, папирологију, порезе и велике ризике. Међутим, у пракси, самозапошљавање најчешће почиње много једноставније.

Примери из стварног живота:

- средњошколац који прави дизајн за школске догађаје или локалне иницијативе,
- студенткиња која држи онлајн часове или помаже млађим ученицима у учењу,
- млада особа која уређује видео-садржај за друштвене мреже,
- NEET млади који самостално уче дигиталне вештине и раде повремене пројекте.

Све су ово облици самозапошљавања, чак и онда када још увек не постоји формална регистрација делатности.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ КАО ПРОЦЕС, А НЕ ЈЕДНОКРАТНА ОДЛУКА

Једна од највећих заблуда је да мораш „одмах све да знаш“.

Истина је супротна.

Самозапошљавање је:

- процес учења,
- постепено стицање искуства,
- низ покушаја, грешака и прилагођавања.

Нико не почиње као експерт. Вештине се граде временом, кроз праксу и упорност.

За младе који су још у образовању или тек траже своје место на тржишту рада, ово је посебно важно: довољно је да кренеш малим корацима.

РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ КЛАСИЧНОГ ЗАПОСЛЕЊА И САМОЗАПОШЉАВАЊА

Код класичног запослења:

- неко други дефинише радно време,
- неко други одређује задатке,
- приход је углавном предвидив.

Код самозапошљавања:

- ти бираш пројекте,
- ти организујеш своје време,
- приход може да варира.

Ова варијабилност може деловати застрашујуће, али истовремено пружа простор за:

- бржи лични развој,
- стицање различитих искустава,
- већу самосталност и одговорност.

За многе младе, самозапошљавање представља **први реалан улазак у свет рада.**

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ И МЛАДИ БЕЗ ФОРМАЛНОГ ИСКУСТВА

Још једна важна ствар:

самозапошљавање не захтева CV са десет позиција.

Оно захтева:

- спремност на учење,
- рад на себи,
- прихватање да нећеш одмах бити савршен.

Посебно за **NEET** младе, самозапошљавање може бити:

- начин да се поврати самопоуздање,
- пут ка економској независности,
- прилика за поновно укључивање у друштвене и професионалне токове.

ЗАШТО МЛАДИ БИРАЈУ САМОЗАПОШЉАВАЊЕ?

Млади не беже од рада - већ од система који их не види

Честа је прича да млади „неће да раде“. Истина је знатно другачија.

Млади желе да раде, али желе да:

- њихов рад има смисао,
- буду поштовани,
- имају простор за развој,
- виде резултате свог труда.

Када систем не нуди довољно прилика, млади траже алтернативе.

Самозапошљавање се у том контексту појављује као **одговор на недостатак избора.**

ФЛЕКСИБИЛНОСТ КАО ПОТРЕБА, А НЕ ЛУКСУЗ

За средњошколце и студенте, класично радно време често није изводљиво.

Часови, испити, праксе и обавезе не остављају много простора за посао „од 9 до 5“.

Самозапошљавање омогућава:

- рад у складу са школским и факултетским обавезама,
- привремене паузе без трајних последица,
- самостално планирање времена.

Међутим, важно је нагласити:

флексибилност не значи мање рада, већ већу одговорност.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ КАО ПРИЛИКА ЗА СТИЦАЊЕ ИСКУСТВА

Један од највећих проблема младих је недостатак радног искуства.

Многи конкурси траже „искуство“, али не нуде прилику да се оно стекне.

Самозапошљавање омогућава младима да:

- стекну практично искуство кроз реалне задатке,
- граде портфолио уместо празног CV-ја,
- уче кроз рад, а не само кроз теорију.

За **NEET** младе, ово може бити кључни корак ка поновном уласку на тржиште рада.

ПОТРАГА ЗА СМИСЛОМ И ЛИЧНИМ ИДЕНТИТЕТОМ

Посао више није само начин да се заради новац. За многе младе, он је део личног идентитета.

Кроз самозапошљавање, млади могу:

- повезати своја интересовања са радом,
- радити у складу са личним вредностима,
- изразити креативност и аутентичност.

Ово је посебно важно у периоду када млади још увек траже свој професионални и лични правац.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ И ПСИХОЛОШКА РЕАЛНОСТ

Иако нуди слободу, самозапошљавање носи и изазове:

- несигуран приход,
- страх од неуспеха,
- притисак да се стално буде продуктиван.

Важно је да млади разумеју да:

- осећај несигурности није знак слабости,
- грешке су део процеса,
- успех није линеаран.

Подршка окружења, ментори и заједнице играју велику улогу у очувању мотивације и менталног здравља.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ КАО ОСНАЖИВАЊЕ НЕЕТ МЛАДИХ

За младе који нису у образовању, запослењу или обуци, самозапошљавање може бити:

- начин да поново стекну самопоуздање,
- прилика да развију конкретне вештине,
- пут ка економској независности.

Кроз постепено укључивање у пројекте и учење, самозапошљавање може бити **први корак ка стабилнијој будућности.**

САВРЕМЕНИ ОБЛИЦИ САМОЗАПОШЉАВАЊА

Самозапошљавање данас није само „отворити фирму и чекати приход“.

Постоји много начина да свој таленат, знање или креативност претвориш у посао.

Овде ћемо проћи кроз најпопуларније и најдоступније облике самозапошљавања за младе.

FREELANCING - РАД ЗАСНОВАН НА ВЕШТИНАМА

Freelancing је рад по пројектима за различите клијенте, без сталног запослења.

Како ради:

- Ти нудиш услугу коју знаш да радиш (писање, дизајн, маркетинг, програмирање).
- Клијенти те ангажују по потреби, углавном онлајн.
- Цена се обично договара по пројекту или по сату.

Примери:

- Средњошколац креира логое за локалне кафане или школе.
- Студенткиња рачуна веб-аналитику и води друштвене мреже за мали бизнис.
- NEET млади прави и монтира видео садржаје за локалне YouTube канале.

Зашто је добро за младе:

- Мали почетни трошкови (чак је потребан само рачунар и интернет).
- Брзо стицање искуства и портфолија.
- Могућност рада паралелно са школом или студијама.

Изазови:

- Несталан приход - понекад нема пројеката.
- Потребна је дисциплина и самостално тражење клијената.

ДИГИТАЛНО ПРЕДУЗЕТНИШТВО - ЗНАЊЕ КАО ПРОИЗВОД

Ако имаш знање или вештину, можеш је претворити у **онлајн производ или услугу**.

Како ради:

- Креираш курс, е-књигу или видео серију и продајеш онлајн.
- Може да буде једнократан производ или мали програм који се понавља.
- Лични бренд је важан - људи купују од оних којима верују.

Примери:

- Студенткиња прави курс енглеског језика за средњошколце.
- **NEET** млади прави туторијале за обраду фотографија.
- Средњошколац који је добар у програмима за 3D моделовање прави онлајн туторијале и продаје их на платформама.

Зашто је добро:

- Може да генерише пасивни приход (један производ, више купаца).
- Не зависи од сталних клијената.
- Гради твој лични бренд.

Изазови:

- Потребно је време да производ стекне публику.
- Учење маркетинга и продаје је обавезно.

КРЕАТИВНА ИНДУСТРИЈА И CONTENT CREATING

Креативност је данас посао, а друштвене мреже су платформа.

Како ради:

- Ствараш садржај који људи гледају, слушају или читају.
- Може да буде фотографија, видео, музика, дигитална уметност.
- Приход долази од: спонзорстава, партнерства, претплата или продаје садржаја.

Примери:

- TikTok и Instagram као портфолио за младе у моди или плесу.
- Студент снима туторијале за учење програмирања.
- **NEET** млади илуструје дигиталне комиксе и продаје их онлајн.

Зашто је добро:

- Пружа простор за изражавање и аутентичност.
- Може се развити у професију без формалног образовања.

Изазови:

- Потребно је време да се изгради публика.
- Стално усавршавање и прилагођавање трендовима.

СТАРТАП И ИНОВАЦИЈЕ

Стартапи су пројекти који решавају конкретан проблем.

Како ради:

- Ти идентификујеш проблем и нудиш решење.
- Може бити самостално или у тиму.
- Фокус је на расту и скалирању, а не само на тренутној заради.

Примери:

- Студент оснива апликацију за размену корисних уџбеника.
- **NEET** млади покреће сервис за локалну доставу хране из малих продавница.

Зашто је добро:

- Велики потенцијал прихода ако идеја успе.
- Развија креативно и критичко размишљање.

Изазови:

- Велики ризик и потребан је радни тим.
- Мораш научити и менаџмент и продају.

СОЦИЈАЛНО И ХИБРИДНО САМОЗАПОШЉАВАЊЕ

Социјално самозапошљавање има циљ да решава друштвене проблеме уз профит.

Примери:

- Млади покрећу радионице за подршку деци у локалној заједници.
- Производња еколошких производа за локално тржиште.

Хибридни модели:

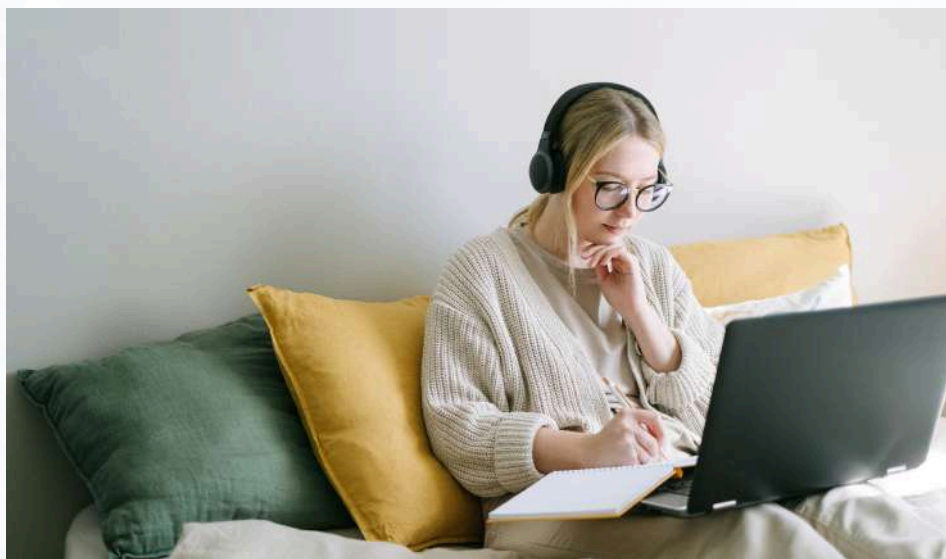
- Студенти или средњошколци комбинују „side hustle“ са школом.
- **NEET** млади могу радити фриленс пројекте уз учење нових вештина.

Зашто је добро:

- Могућност безбедног почетка без великог ризика.
- Комбинује учење и рад у реалном времену.

Изазови:

- Потребно је планирање и самодисциплина.
- Неки пројекти не доносе тренутни приход.

Савремени облици самозапошљавања пружају **много могућности**, али и одговорност.

Кључ успеха је:

- избор правог модела за себе,
- упорност и дисциплина,
- учење и прилагођавање.

Самозапошљавање није само посао - то је **начин да сам градиш своју будућност**.

ОД ИДЕЈЕ ДО ПРВЕ ЗАРАДЕ

Самозапошљавање почиње од идеје, али идеја сама по себи није довољна.

Важно је знати како је претворити у конкретан посао и први приход.

Ово поглавље је водич корак по корак.

ПРЕПОЗНАЈ ДОБРУ ИДЕЈУ

Добра идеја није увек „генијална“. Често је једноставно решење неког проблема.

Како препознати:

- Шта знаш да радиш добро? (нпр. дизајн, програмирање, писање)
- Шта ти други траже да им помогнеш? (нпр. уређивање фотографија, учење језика)
- Шта би могло да олакша нечији живот или рад?

Примери:

- Средњошколац примећује да другари не могу да уредe презентације - нуди услугу дизајна слајдова.
- Студент уочава да локални кафићи немају онлајн промоцију - нуди вођење Instagram налога.
- **NEET** млади зна како да монтира видео - нуди услугу за YouTube канале.

РАЗУМИЈ ПРОБЛЕМ КОЈИ РЕШАВАШ

Добра идеја није увек „генијална“. Често је једноставно решење неког проблема.

Како препознати:

- Шта знаш да радиш добро? (нпр. дизајн, програмирање, писање)
- Шта ти други траже да им помогнеш? (нпр. уређивање фотографија, учење језика)
- Шта би могло да олакша нечији живот или рад?

Примери:

- Средњошколац примећује да другари не могу да уреду презентације - нуди услугу дизајна слајдова.
- Студент уочава да локални кафићи немају онлајн промоцију - нуди вођење Instagram налога.
- **NEET** млади зна како да монтира видео - нуди услугу за YouTube канале.

ТЕСТИРАЊЕ ИДЕЈЕ

Не чекај да све буде савршено.

- Направи минимални производ (MVP – minimum viable product).
- Продај или понуди услугу малом броју људи.
- Прикупи повратне информације.

Примери:

- Средњошколац уради једну презентацију за школски пројекат и тражи коментаре.
- Студент понуди бесплатан онлајн час првих пет ученика како би видео да ли постоји интерес.
- **NEET** млади направи пробни видео и постави на друштвене мреже да провери реакцију публике.

ПРВИ КЛИЈЕНТИ И МАЛИ КОРАЦИ КА ПРИХОДУ

Након тестирања, време је за прве праве купце.

- Почни са породицом, пријатељима или локалном заједницом.
- Огласи се на платформама: Fiverr, Upwork, Instagram, Facebook групе.
- Рад за мали новац или бесплатно може бити вредно за портфолио и препоруке.

Примери:

- Средњошколац дизајнира плакат за локални догађај за симболичан износ.
- Студент води Instagram налог за локални кафић први месец бесплатно, а затим нуди претплату.
- **NEET** млади монтира видео за YouTube канал и добија први приход преко платформи.

ПЛАН ЗА ПРВУ ГОДИНУ

Када добијеш прву зараду, важно је планирати следеће кораке:

1. Постави реалне циљеве: колико пројеката и прихода желиш.
2. Прати своје време: колико сати ти треба за пројекат и колико можеш радити дневно.
3. Учи из грешака: сваки пројекат је лекција.
4. Распореди новац: уложи део у алате, маркетинг или даљи развој.

Примери:

- Средњошколац уложи део прихода у графички програм.
- Студент уложи у камеру или микрофон за бољи садржај.
- **NEET** млади купује курс за нову вештину која ће повећати вредност услуге.

Прва зарада није само новац - то је потврда да твоја идеја вреди.

- Не мора бити велика.
- Не мора бити савршена.

Сваки мали успех је корак ка већој самосталности, оснаживању и искуству.

ВЕШТИНЕ БУДУЋНОСТИ КОЈЕ СЕ ПЛАЋАЈУ

У свету самозапошљавања, **само знање из школе или факултета није довољно.**

Потребне су вештине које ће ти омогућити да се истакнеш, привучеш клијенте и растеш у свом послу.

Ово поглавље објашњава које вештине су данас највредније и како их можеш развити.

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Дигитална писменост више није само коришћење рачунара.

Она подразумева:

- познавање основних алата (*Word, Excel, Canva, Photoshop*),
- разумевање друштвених мрежа и маркетинга,
- способност учења нових апликација и технологија.

Клијенти и компаније траже људе који знају да раде у дигиталном окружењу, а не само да имају формалну диплому.

КОМУНИКАЦИЈА И ПРЕГОВАРАЊЕ

Самозапошљавање није само рад на свом пројекту - потребно је да умећеш да:

- представиш себе и своју услугу,
- преговараш о цени и условима,
- изградиш добар однос са клијентом.

Добра комуникација и преговарање често одлучују да ли ће твоја услуга бити изабрана, а колико ћеш зарадити.

САМОДИСЦИПЛИНА И ОРГАНИЗАЦИЈА

Када си свој шеф, твој успех зависи од твоје способности да се организујеш.

- Постављање распореда и рокова.
- Одређивање приоритета.
- Праћење свог напретка.

Без дисциплине, и најбоља идеја може да пропадне. Уређеност и самосталност привлаче клијенте и олакшавају раст.

МАРКЕТИНГ И ПРОДАЈА

Без маркетинга и продаје, твоја услуга или производ можда нико неће видети.

- Основе маркетинга (ко је твоја публика, где је твоја публика).
- Презентација услуге или производа.
- Коришћење друштвених мрежа за промоцију.

Колико год добра била твоја вештина, ако људи не знају за тебе, приход је ограничен.

КОНТИНУИРАНО УЧЕЊЕ И ПРИЛАГОЂАВАЊЕ

Свет рада се мења брзо. Нове платформе, алати и трендови се појављују сваког месеца.

Самозапослени који се не прилагођавају ризикују да остану без клијената.

Континуирано учење обезбеђује да останеш релевантан и конкурентан, чак и када се појаве нове технологије или трендови.

Вештине будућности се не уче само у школи или на факултету.

Самозапошљавање је пут где се учиш:

- да примењујеш знање у пракси,
- да решаваш проблеме,
- и да се развијаш брже од окружења.

Ако развијеш ове вештине сада, **бићеш спреман за све изазове тржишта рада**, без обзира да ли радиш за себе или за неког другог.

ПРАВНИ И ФИНАНСИЈСКИ ОСНОВИ САМОЗАПОШЉАВАЊА

Када млади размишљају о самозапошљавању, често се појављује страх од папирологије, пореза и „закона које нико не разуме“.

Истина је да **правни и финансијски део није компликован ако се објасни јасно и корак по корак.**

Циљ овог поглавља није да те претвори у књиговођу, већ да ти помогне да:

- разумеш основне појмове,
- знаш када и шта мораш да урадиш,
- избегнеш најчешће грешке почетника.

ДА ЛИ МОРАШ ОДМАХ ДА СЕ РЕГИСТРУЈЕШ?

Кратак одговор: **не увек.**

Многи млади почињу самозапошљавање кроз:

- повремене послове,
- мање пројекте,
- тестирање идеје.

Док зарада није редовна и значајна, често није потребно одмах отворати фирму.

Међутим, када:

- приход постане редован,
- имаш више клијената,
- планираш озбиљнији раст,

тада је време да размислиш о формалном кораку.

ОСНОВНИ ОБЛИЦИ САМОЗАПОШЉАВАЊА (ПОЈЕДНОСТАВЉЕНО)

Предузетник

Ово је најчешћи облик самозапошљавања у Србији.

Шта значи:

- ти си физичко лице које обавља делатност,
- сам одговараш за своје пословање,
- лакше и јефтиније за покретање од фирме.

Погодно за:

- фриленсере,
- дигиталне услуге,
- креативне делатности.

Паушално опорезивање

Паушал значи да:

- плаћаш фиксни месечни порез,
- не водиш сложено књиговодство,
- унапред знаш колики су ти трошкови.

Ово је често добар избор за младе који тек почињу, јер доноси:

- мање административног оптерећења,
- већу предвидивост трошкова.

Агенција или ДОО

Ови облици су ређи за почетнике.

Погодни су када:

- имаш веће приходе,
- радиш са већим клијентима,
- планираш запошљавање других.

За већину младих, ово није први корак, већ нешто о чему се размишља касније.

ОСНОВЕ ПОРЕЗА – БЕЗ ПАНИКЕ

Порези нису казна, већ обавеза која долази са зарадом.

Најважније је да знаш:

- порез се плаћа на приход,
- износ зависи од облика пословања,
- редовно плаћање значи мање проблема.

Савет за младе:

Ако ниси сигуран – питај.

Постоје:

- бесплатна саветовања,
- књиговође,
- програми подршке младима.

Боље је питати на време него исправљати грешке касније.

КАКО ВОДИТИ ЛИЧНЕ ФИНАНСИЈЕ КАО САМОЗАПОСЛЕН

Самозапошљавање захтева другачији однос према новцу.

Основна правила:

- одвоји лични и пословни новац,
- води евиденцију прихода и трошкова,
- не троши све што зарадиш.

Примери:

- Средњошколац бележи сваку уплату у једноставну табелу.
- Студент издваја део прихода за порезе и алате.
- **NEET** млади планира месечне трошкове да би избегли периоде без новца.

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ ПОЧЕТНИКА

Многи млади праве исте грешке - и то је нормално.

Најчешће су:

- непланирање пореза,
- мешање личног и пословног новца,
- рад „на црно“ дуже него што је паметно,
- одлагање регистрације и обавеза.

Ове грешке се могу избећи уз:

- основну информисаност,
- постепен раст,
- тражење савета.

САМОЗАПОШЉАВАЊЕ И СИГУРНОСТ

Иако делује несигурно, самозапошљавање може бити стабилно ако:

- планираш приходе,
- имаш више клијената,
- стално унапређујеш вештине.

Сигурност не долази од једног посла - већ од **способности да се прилагодиш и пронађеш нове прилике.**

Правни и финансијски аспекти самозапошљавања не треба да те плаше.

Они су ту да:

- заштите твој рад,
- омогуће стабилност,
- помогну ти да растеш.

Када разумеш основе, папири престају да буду проблем, а постају алат.

НОВАЦ, НЕСИГУРНОСТ И МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ САМОЗАПОСЛЕНИХ

Самозапошљавање доноси слободу, али и изазове који се често не виде на први поглед. Један од највећих изазова је однос према новцу и осећај несигурности који може утицати на ментално здравље.

НОВАЦ НИЈЕ УВЕК РЕДОВАН - И ТО ЈЕ НОРМАЛНО

За разлику од класичног запослења, samozaposleni често немају фиксну месечну плату. Приходи могу варирати, неки месеци су бољи, неки слабији. Ово може изазвати стрес, нарочито на почетку.

Важно је разумети да:

- нередовни приходи не значе неуспех,
- периоди без посла су део процеса,
- финансијска стабилност се гради временом.

Учење основа управљања новцем помаже да се овај притисак смањи.

НЕСИГУРНОСТ КАО ДЕО ПУТА, НЕ КАО ЗНАК СЛАБОСТИ

Осећај сумње („Да ли сам довољно добар?“, „Шта ако не успем?“) је чест код samozапослених. Посебно код младих који тек граде искуство.

Важно је знати:

- несигурност је природна реакција на нове изазове,
- она не значи да ниси способан,
- већина људи на овом путу се тако осећа.

Кључ је у томе да несигурност не управља твојим одлукама.

МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ - ИСТО ТОЛИКО ВАЖНО КАО И ПРИХОД

Када радиш за себе, лако је упасти у замку сталног рада, поређења са другима и осећаја да „мораш више“. То може довести до исцрпљености.

Зато је важно:

- поставити границе између рада и одмора,
- прихватити да не мораш све одмах,
- тражити подршку када ти је потребна.

Брига о менталном здрављу није слабост - она је део одговорног самозапошљавања.

Твој успех се не мери само новцем. Мери се и тиме како се осећаш док градиш свој пут.

Самозапошљавање је маратон, не спринт, и у реду је ићи својим темпом.

ПОДРШКА ПОСТОЈИ - НИСИ САМ

Пут самозапошљавања може деловати усамљено, али истина је потпуно другачија: **подршка постоји и доступнија је него што мислиш**. Млади често одустају не зато што немају идеју или вољу, већ зато што не знају коме да се обрате и где да траже помоћ.

Ово поглавље показује да ниси сам и да постоји читав систем подршке који може да ти помогне да направиш прве кораке сигурније и паметније.

ПРОГРАМИ ЗА МЛАДЕ И ПОЧЕТНИКЕ

Многе институције, организације и иницијативе креирају програме посебно за младе који су на почетку свог професионалног пута. Ови програми често укључују обуке, менторство, радионице и практичну подршку.

За младе је важно да знају:

- да не морају све сами да науче,
- да постоје програми који су бесплатни или финансијски приступачни,
- да су такви програми често прилагођени почетницима, без претходног искуства.

Овакви програми не служе само за стицање знања, већ и за охрабрење, да неко верује у твоју идеју док ти још учиш да верујеш у њу.

ГРАНТОВИ, КОНКУРСИ И ПОДСТИЦАЈИ

Финансијска подршка не значи увек кредит или дуг. Постоје грантови и конкурси који су намењени младима, почетницима и иновативним идејама.

Важно је разумети:

- грант није „поклон без обавеза“, већ улагање у твој развој
- конкурси траже јасну идеју, али не и савршенство
- подстицаји често постоје управо да би ти помогли да почнеш

Чак и ако не прођеш на првом конкурс, процес пријаве је драгоцену искуство, учиш да формулишеш идеју и циљеве.

ОМЛАДИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И COWORKING ПРОСТОРИ

Омладинске организације су један од најважнијих ресурса за младе који желе да се активирају, уче и повежу са другима. Оне нуде:

- едукативне програме,
- менторску подршку,
- простор за размену идеја.

Coworking простори, са друге стране, пружају радно окружење које подстиче фокус и сарадњу. Рад у заједничком простору смањује осећај изолације и отвара врата новим контактима.

Бити део заједнице значи имати где да поставиш питање, поделиш дилему и добијеш подршку.

УМРЕЖАВАЊЕ КАО НАЈВАЖНИЈИ РЕСУРС

У свету самозапошљавања, људи су често важнији од идеја. Умрежавање није „гурање себе“, већ **грађење односа**.

Добро умрежавање значи:

- делити искуства и знање,
- учити од других,
- бити спреман да помогнеш, не само да тражиш.

Многе прилике долазе кроз разговоре, препоруке и познанства. Што више комуницираш, то више разумеш тржиште и своје место у њему.

Не мораш све сам. Подршка постоји у *програмима, људима, просторима и заједницама*. Највећи корак је често најједноставнији: **питати, повезати се и укључити се**.

ТВОЈ ЛИЧНИ ПЛАН САМОЗАПОШЉАВАЊА

Самозапошљавање не почиње великом одлуком, већ малим, свесним кораком. Ово поглавље није тест, нити план који мораш савршено да попуниш. Оно је **простор да застанеш, размислиш и направиш свој први нацрт.**

Не постоји један исправан пут. Постоји само твој.

ШТА ЗНАМ ДА РАДИМ?

Свако има неку вештину, чак и ако је још увек не назива „послом“. Овде није важно шта пише у биографији, већ шта стварно умеш.

Размисли о:

- стварима које ти иду лако,
- знању које си стекао у школи, на факултету или самостално,
- активностима у којима се осећаш сигурно.

Вештине могу бити практичне, креативне, техничке или организационе. Неке су још у развоју, и то је у реду. Самозапошљавање не тражи савршенство, већ **спремност да учиш.**

ШТА ЖЕЛИМ ДА РАДИМ?

Ово питање није о томе шта је „исплативо“, већ шта ти има смисла. Посао који радиш за себе треба да има бар део који те мотивише.

Запитај се:

- шта бих радио чак и кад није савршен дан,
- у чему желим да напредујем,
- какав радни дан желим да имам.

Жеље се мењају. Оно што је важно јесте да дозволиш себи да истражујеш без притиска да одмах знаш одговор.

КОЈИ ЈЕ МОЈ ПРВИ МАЛИ КОРАК?

Велики планови могу да паралишу. Зато је кључ у **малом, реалном кораку** који можеш да урадиш у наредних неколико дана.

Први корак може бити:

- истраживање области која те занима,
- разговор са неким ко већ ради то што желиш,
- учење једне нове вештине,
- прављење једноставног плана.

Ако делује превише лако, добро је. Почетак треба да буде изводљив, не савршен.

ПЛАН ЗА НАРЕДНИХ 30, 90 И 365 ДАНА

Овај план није уговор са самим собом, већ оријентир.

У наредних 30 дана

Фокус је на истраживању и учењу. Упознај област, провери интересовање, направи основу.

У наредних 90 дана

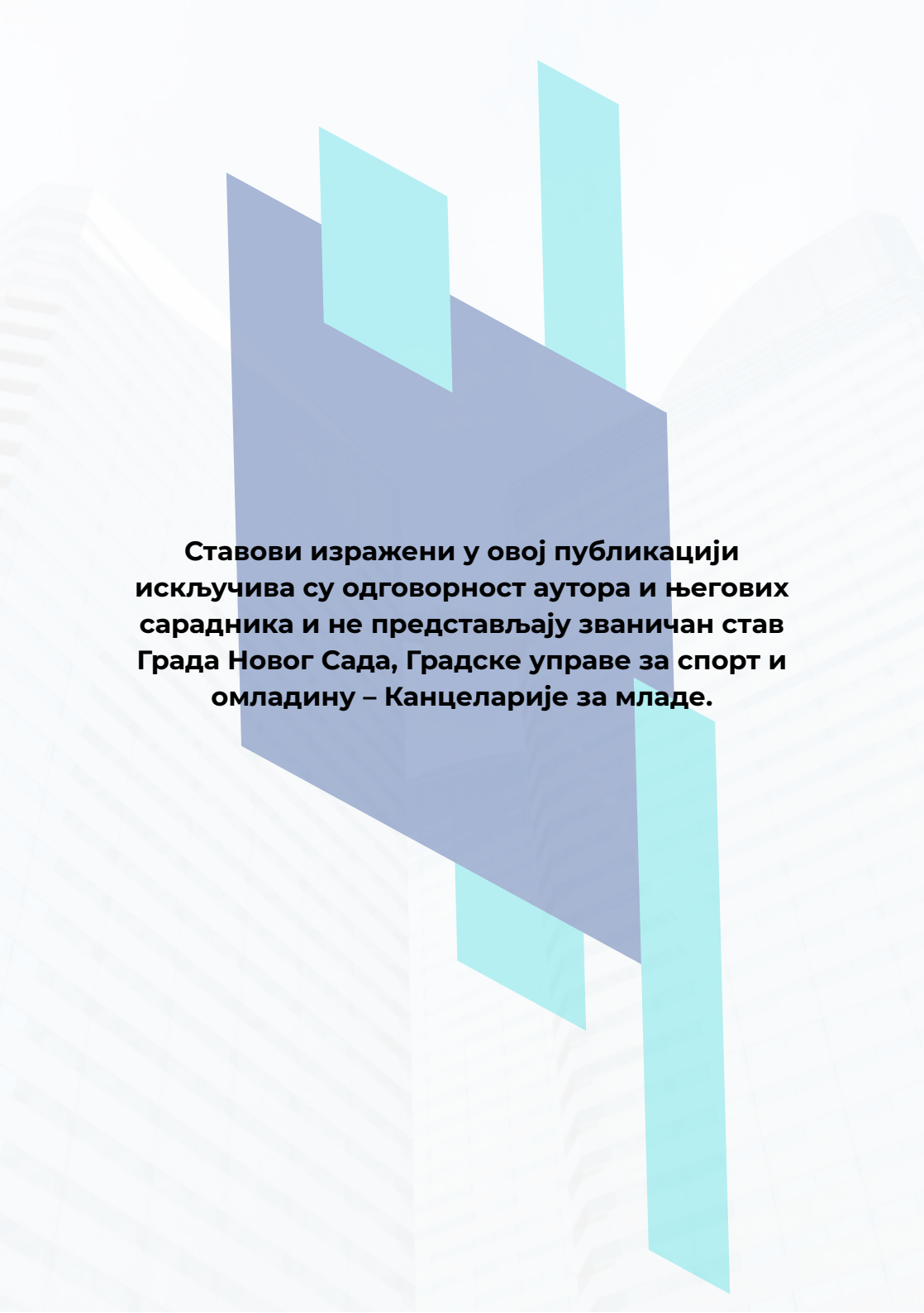
Фокус је на проби. Тестирај своју идеју, ради мале задатке, прикупи повратне информације и стекни сигурност.

У наредних 365 дана

Фокус је на стабилности. Унапређуј оно што функционише, организуј свој рад и размишљај дугорочно.

Важно је да знаш: план се сме мењати.

Флексибилност је вештина, не слабост.

**Ставови изражени у овој публикацији
искључива су одговорност аутора и његових
сарадника и не представљају званичан став
Града Новог Сада, Градске управе за спорт и
омладину – Канцеларије за младе.**

